

Wyrok z dnia 12 listopada 2008 r.

I UK 87/08

Wykonywanie pośrednictwa ubezpieczeniowego na podstawie umowy agencyjnej w ramach pozarolniczej działalności, nie zwalnia studenta prowadzącego tę działalność do ukończenia 26 roku życia z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, bo takie zwolnienie na podstawie art. 6 ust. 4 ustawy o z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) przysługuje wyłącznie studentom niebędącym przedsiębiorcami.

Przewodniczący SSN Zbigniew Hajn, Sędziowie: SN Zbigniew Myszka (sprawozdawca), SA Halina Kiriło.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 listopada 2008 r. sprawy z odwołania Przemysława B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi Wojewódzkiemu w O. o ustalenie nie podlegania ubezpieczeniu społecznemu, na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 listopada 2007 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 27 listopada 2007 r. zmienił zaskarżony apelacją wnioskodawcy Przemysława B. wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie z dnia 9 maja 2007 r. oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w O. z dnia 26 września 2006 r. w ten sposób, że ustalił, iż wnioskodawca podlegał pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej od 30 maja 2004 r. do 6 sierpnia 2004 r. oraz podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność go-

spodarczą od 1 października 2004 r. do 15 czerwca 2005 r. oraz od 1 października 2005 r. do 14 lutego 2006 r., zaś w pozostałym zakresie apelację oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, że zgodnie z zaświadczeniem o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej wnioskodawca w dniu 30 maja 2004 r. rozpoczął działalność gospodarczą w zakresie handlu hurtowego, komisowego i detalicznego z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi i motocyklami, oraz naprawy artykułów użytku osobistego i domowego, a po zmianie wpisu dokonanej w dniu 26 listopada 2004 r. - także działalności pomocniczej związanej z „pośrednictwem funduszami emerytalno-rentowymi”. Natomiast w dniu 14 lutego 2006 r. wnioskodawca został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej. Jednocześnie od dnia 24 maja 2004 r. został zgłoszony przez Józefa i Beatę G. prowadzących działalność pod nazwą „K.” w R.N. do ubezpieczenia pracowniczego, z którego został wyrejestrowany z dniem 1 września 2004 r. Z pisma naczelnika Urzędu Skarbowego w P. wynikało, że wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą w okresie od dnia 30 maja 2004 r. do dnia 14 lutego 2006 r. Jako formę opodatkowania w podatku dochodowym od osób fizycznych wnioskodawca wybrał zasady ogólne, w której to formie nie występuje zawieszenie działalności gospodarczej. Początkowo wnioskodawca zajmował się sprzedażą koszulek. W dniu 26 listopada 2004 r. złożył wniosek o dokonanie zmiany w ewidencji działalności gospodarczej, zmiana ta nastąpiła w punkcie 3 wpisu, skąd wykreślono dotychczasową nazwę „M.” oraz w pkt 4, w którym dopisano działalność pomocniczą związaną z pośrednictwem finansowym, działalność pomocniczą związaną z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi. W czasie prowadzenia działalności gospodarczej wnioskodawca wyjeżdżał za granicę. W dniu 11 stycznia 2005 r. podpisał umowę agencyjną z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń SA w W., a w dniu 19 stycznia 2005 r. uzyskał wpis do rejestru agentów. Umowa ta uległa rozwiązaniu z dniem 30 listopada 2005 r. Przez cały okres prowadzenia działalności gospodarczej wnioskodawca studiował w trybie dziennym prawo na Uniwersytecie W.-M. w O.

W przedmiotowej sprawie toczyło się postępowanie z „odwołania” wnioskodawcy od pisma ZUS w Olsztynie z dnia 9 listopada 2005 r. stwierdzającego obowiązek podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, w wyniku którego Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 14 marca 2006 r. [...] odrzucił odwołanie, a sprawę ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym za okres od dnia 3 lutego 2005 r. do dnia 17 czerwca 2005 r. z tytułu prowadzonej przez Przemysława B.

działalności gospodarczej przekazał do rozpoznania organowi rentowemu. Decyzją z dnia 26 września 2006 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Olsztynie stwierdził, że wnioskodawca w okresie: 1) od 24 maja 2004 r. do 31 sierpnia 2004 r. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu przy równoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej, 2) od 1 września 2004 r. do 14 lutego 2006 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu.

W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawca wskazał, że podlegał on ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przy równoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej jedynie w okresie od dnia 30 maja 2004 r. do dnia 23 lipca 2004 r., natomiast w dalszym okresie nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, albowiem w tym czasie był równocześnie studentem i nie ukończył 26 lat. Ponadto art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm., zwanej dalej ustawą systemową lub ustawą) w części dotyczącej osoby wykonującej pracę na podstawie umowy agencyjnej stanowi *lex specialis* stosunku do art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy, co oznacza, że wnioskodawca nie podlegał w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności ubezpieczeniom społecznym na podstawie zawartej umowy agencyjnej.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił prezentowanej przez wnioskodawcę wykładni art. 6 ustawy systemowej i oddalił jego odwołanie. Zdaniem tego Sądu, prowadzenie przez ubezpieczonego działalności agencyjnej było objęte zakresem prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, co potwierdzała dokonana zmiana wpisu w ewidencji z dnia 26 listopada 2004 r., skoro nie wyrejestrował on formalnie handlowej działalności gospodarczej. Natomiast poszukując innych form prowadzenia działalności gospodarczej rozszerzył wpis o innego rodzaju działalność - prowadzoną dodatkowo w ramach umowy agencyjnej, co w rozumieniu art. 13 ustawy systemowej oznaczało, że podlegał on w tym okresie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności pozarolniczej. Przepis art. 13 ust. 4 tej ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne prowadzące działalność pozarolniczą od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Zatem

w odniesieniu do sytuacji ubezpieczonego zastosowanie znajduje art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy, dlatego organ rentowy prawidłowo stwierdził podleganie przez wnioskodawcę w okresie od dnia 24 maja 2004 r. (data zawarcia umowy o pracę) do dnia 31 sierpnia 2004 r. ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przy równoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej, a w okresie od dnia 1 września 2004 r. do dnia 14 lutego 2006 r. podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja wnioskodawcy okazała się częściowo uzasadniona w zakresie twierdzenia, że istnienie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nie przesądza o faktycznym prowadzeniu tej działalności, „ale prowadzi do domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą”. Domniemanie to może być obalone, ale wymaga to przeprowadzenia przeciwdowodu. W aktualnym stanie prawnym na przedsiębiorcy nie ciąży obowiązek zgłaszania organowi ewidencyjnemu zmian stanu faktycznego i prawnego odnośnie prowadzonej działalności. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wnioskodawca wykazał, że czasowo zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej w czasie od 6 sierpnia 2004 r. do 30 września 2004 r. w związku z wyjazdem do Wielkiej Brytanii, o czym świadczą bilety autobusowe (eurolines) wystawione na jego imię i nazwisko. Jednak wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, Sąd ten uznał, że po powrocie wnioskodawcy do kraju, tj. od dnia 1 października 2004 r., nastąpiło wznowienie działalności wynikającej z wpisu do ewidencji. Okoliczność rzekomego trwałego zakończenia działalności „w zakresie sprzedaży koszulek” z dniem 23 lipca 2004 r. potwierdzili bowiem wyłącznie świadkowie, którzy zdaniem Sądu nie byli wiarygodni ze względu na bliskie pokrewieństwo z wnioskodawcą, wobec tego ich zeznania nie mogły stanowić przeciwdowodu obalającego domniemanie wynikające z ewidencji działalności gospodarczej. Z zeznań samego wnioskodawcy wynika zaś, że od połowy października 2004 r. do 30 listopada 2004 r. odbywał szkolenie agentów ubezpieczeniowych, a w dniu 26 listopada 2004 r. dokonał zmian we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej przez dopisanie „działalność pomocnicza związana z pośrednictwem finansowym oraz z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi”. Nastąpiło więc rozszerzenie prowadzonej działalności, nie zaś jej ograniczenie. Nadto wnioskodawca nie wskazał, z jakich innych źródeł (oprócz pozarolniczej działalności i kredytu studenckiego) utrzymywał się w spornym

okresie. Sąd Apelacyjny powołując się na treść art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego stwierdził, że prowadzenie działalności gospodarczej występuje nie tylko w okresie osiągania przychodu z tego tytułu, ale także w pozostałych okresach, w tym w czasie wyczekiwania na zlecenia. Faktyczne niewykonywanie działalności gospodarczej w czasie oczekiwania na kolejne zamówienia lub w czasie ich poszukiwania, nie oznacza zaprzestania prowadzenia takiej działalności i nie powoduje uchylecia obowiązku ubezpieczenia społecznego. Przedsiębiorca musi się liczyć z ewentualnymi przestojami firmy. Jeśli nie wykreśli jej z ewidencji, to oznacza, że prowadzi działalność. W konsekwencji powinien opłacać składki na ubezpieczenia społeczne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2007 r., I UK 300/06, Lex Polonica Nr 1390819). W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej wykładni art. 6 ust. 1 i 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis art. 6 ust. 4 tej ustawy nie miał zastosowania w rozpoznawanej sprawie, albowiem wnioskodawca będąc już przedsiębiorcą rozszerzył jedynie wpis w ewidencji prowadzonej działalności o pośrednictwo ubezpieczeniowe (w dniu 26 listopada 2004 r.). Oznaczało to, że po takiej zmianie wpisu w ewidencji działalności gospodarczej, czynności agenta były przez niego wykonywane w ramach dotychczas prowadzonej działalności gospodarczej, a nie na podstawie nowej umowy. W konsekwencji Sąd drugiej instancji uznał, że wnioskodawca podlegał pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 30 maja 2004 r. (data rozpoczęcia prowadzenia działalności) do dnia 6 sierpnia 2004 r. (data wyjazdu za granicę) oraz podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 1 października 2004 r. do dnia 15 czerwca 2005 r. oraz od dnia 1 października 2005 r. do dnia 14 lutego 2006 r. (wyłączono okresy wyjazdu za granicę).

W skardze kasacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w części, w której Sąd ten ustalił, że skarżący podlegał pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu przy równoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej „od 23 lipca do 6 sierpnia 2004 r. oraz podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od 1 października 2004 r. do 15 czerwca 2005 r. oraz od 1 października 2005 r. do 14 lutego 2006 r.”. Jako podstawy skargi wskaza-

no naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności: art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, przez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy w sprawie w odniesieniu do okresu od 11 stycznia 2005 r. do 15 czerwca 2005 r. oraz od 1 października 2005 r. do 30 listopada 2005 r. miały zastosowanie wyłącznie przepisy art. 6 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 4 ustawy systemowej, znoszące obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe wobec posiadania przez skarżącego statusu studenta, który nie ukończył 26 roku życia w chwili wykonywania umowy agencyjnej. W skardze zarzucono też naruszenie przepisów postępowania, w szczególności: 1) art. 234 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c., polegające na błędnym przyjęciu, że w sprawie zachodzi domniemanie prawne, jakoby wpis do ewidencji działalności gospodarczej danej osoby automatycznie przesądzał, że wykonuje ona działalność gospodarczą oznaczającą podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, podczas gdy obowiązujące w spornym okresie przepisy nie przewidywały takiego domniemania, 2) art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c., przez wybiórcze potraktowanie materiału dowodowego, przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz brak wskazania przyczyn „odmowy wiarygodności niektórym dowodom”.

Jako okoliczność przemawiającą za przyjęciem skargi do rozpoznania wskazano: 1. występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do pytania „czy wykonywanie działalności z zakresu pośrednictwa ubezpieczeniowego w ramach umowy agencyjnej przez studenta, który nie ukończył 26 roku życia, posiadającego wpis do ewidencji działalności gospodarczej korzysta ze zwolnienia od obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przewidzianego przepisem art. 6 ust. 4” ustawy systemowej. 2. oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w zakresie zarzutów naruszenia prawa procesowego, „skoro Sąd Apelacyjny zastosował domniemanie prawne bez koniecznego umocowania w prawie materialnym oraz dokonał naruszeń podniesionych w zarzucie określonym w pkt II 1 lit. b niniejszej skargi i naruszeń prawa materialnego”. Zdaniem skarżącego, Sąd Apelacyjny błędnie przyjął, iż w przedmiotowej sprawie zachodzi domniemanie prawne, że „wpis do ewidencji działalności gospodarczej danej osoby automatycznie przesądza, że wykonuje ona działalność gospodarczą, skutkującą podleganiem obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, podczas gdy obowiązujące w spornym okresie przepisy nie przewidywały takiego domniemania”. Wobec braku takiego domniemania ciężar dowodu w kwestii wykazania momentu rozpoczęcia i zakończenia wykonywania przez skarżącego po-

zarolniczej działalności gospodarczej spoczywał na organie rentowym. Natomiast Sąd Apelacyjny obciążył skarżącego ciężarem dowodowym wykazania określonych faktów. Zapadłe rozstrzygnięcie oparte zostało wyłącznie na niespornym fakcie istnienia wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Doprowadziło to do sytuacji, w której Sąd Apelacyjny odmówił wiarygodności szeregu innym dowodom. Przyjęte przez sąd Apelacyjny kryteria oceny w istocie sprowadziły się do wykazania z góry przyjętej tezy braku wiarygodności zeznań świadków. W szczególności Sąd ten pominął w ogóle i nie odniósł się do wartości dowodowej zeznań odwołującego się przesłuchanego w charakterze strony. Tymczasem „osobowy materiał dowodowy jest jednolity, spójny i wzajemnie uzupełniający się. Dodatkowo, potwierdzony został również innymi dowodami: biletami autokarowymi, korespondencją z organem rentowym i innymi dokumentami związanymi z prowadzoną działalnością ubezpieczeniową i nauką. Sąd Apelacyjny praktycznie się do tych dowodów nie odniósł. Stwierdził jedynie lakonicznie, że zeznania świadków - zgodne w istocie z twierdzeniami skarżącego - nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ świadkowie ci są znajomymi lub rodziną skarżącego”. W tej sytuacji zgromadzony materiał dowodowy został potraktowany „wybiórczo”, co stanowiło uzasadnienie proceduralnych zarzutów kasacyjnych.

Skarżący wyraził też pogląd, że „umowa agencyjna, która jest podstawą i warunkiem wykonywania działalności z zakresu pośrednictwa ubezpieczeniowego jest umową, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 s.u.s. A zatem, działalność z zakresu pośrednictwa ubezpieczeniowego stanowi swoistą formę prowadzenia działalności gospodarczej. Jej cechą jest to, że prowadzona jest ona w ramach i na podstawie umowy cywilnoprawnej modyfikowanej w pewnym zakresie przepisami ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym”. Przepis art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej „stanowi, iż przejaw działalności o takim charakterze podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu. W tym wypadku, płatnikiem stosownych składek jest zleceniodawca, gdy agent nie podlega społecznemu ubezpieczeniu z innego tytułu”. Jednakże zleceniodawca w odniesieniu do skarżącego nie miałby takiego obowiązku z uwagi na to, że był on studentem w wieku poniżej 26 lat (art. 6 ust. 4 tej ustawy). Wszak z mocy prawa wykonywanie pracy w ramach przedstawionej umowy, w osobistej sytuacji skarżącego, zwolnione było z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez czas trwania tejże umowy. Tymczasem Sąd Apelacyjny „w żaden sposób nie odniósł się do tego zagadnienia”.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw prawnych. Wprawdzie wątpliwości budzi odwołanie się przez Sąd Apelacyjny do konstrukcji domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), „według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą”, zważywszy że takiego postanowienia normatywnego uzasadniającego opisane „domniemanie prawne” nie zawiera ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, która posługuje się w analizowanym zakresie innymi konstrukcjami prawnymi, bo kreuje z mocy prawa określone tytuły podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, obejmujące także osoby prowadzące pozarolniczą działalność (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy), a następnie definiuje takie osoby jako, między innymi, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych (art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy). Oznacza to, iż legitymowanie się statusem prawnym opisanym we wskazanej definicji legalnej osoby prowadzącej pozarolniczą działalność przesądza o objęciu jej z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności obowiązkowo ubezpieczeniami społecznymi z mocy wskazanych regulacji ustawowych, bez potrzeby odwoływania się do konstrukcji domniemania prawnego w rozumieniu art. 234 k.p.c. W szczególności ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie zawiera przepisu, według którego domniemywa się, że osoba wpisana do ewidencji działalności gospodarczej podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej, bo nie jest to potrzebne na gruncie wynikających z art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1 zasad podlegania takich osób obligatoryjnemu tytułowi ubezpieczeń społecznych. Oznacza to równocześnie, że ten proceduralny zarzut kasacyjny nie miał żadnego wpływu na wynik sprawy w rozumieniu art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.

Równocześnie w praktyce prawno-ubezpieczeniowej ujawniło się stanowisko o możliwości i dopuszczalności okresowego zaprzestania prowadzenia działalności pozarolniczej także dla celów podlegania obowiązkowemu tytułowi ubezpieczenia

społecznego, które w judykaturze bywało akceptowane tylko wówczas, gdy towarzyszyło temu zgłoszenie takich faktów w organie prowadzącym ewidencję działalności gospodarczej, organach podatkowych, a przede wszystkim w organie ubezpieczeń społecznych, który w przypadkach usprawiedliwionego czasowego zaprzestania prowadzenia pozarolniczej działalności tolerował nieopłacanie składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne w potwierdzonych okresach rzeczywistego okresowego zaprzestania prowadzenia pozarolniczej działalności, pomimo tego że przepisy Prawa o działalności gospodarczej nie przewidywały „zawieszania” takiej działalności, a jedynie jej definitywne wyrejestrowywanie. Wymagało to równoczesnego ustalenia, że okresowe wyłączenie z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego nie było wynikiem splotu okoliczności zależnych wyłącznie od swobodnego lub subiektywnego uznania, czy skutkiem braku odpowiedzialności, roztropności, a wręcz niefrasobliwości ubezpieczonych w organizowaniu i prowadzeniu działalności podlegającej ubezpieczeniu. Tak też w przedmiotowej sprawie procedował Sąd Apelacyjny, który - pomimo niewyrejestrowania i braku powiadomienia organu ubezpieczeń społecznych o okresowym zaprzestaniu przez ubezpieczonego prowadzenia działalności pozarolniczej - ustalał, w jakich okresach rzeczywiście nie wykonywał on takiej działalności, która w przekonaniu tego Sądu w okolicznościach „usprawiedliwionego” okresowego faktycznego nieprowadzenia takiej działalności nie podlegała temu obowiązkowemu tytułowi ubezpieczeń społecznych.

W tym zakresie Sąd Najwyższy nie mógł zresztą weryfikować sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego ani orzekać na niekorzyść skarżącego (art. 384 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.). Zważywszy jednak, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym był związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), a te jednoznacznie wykluczały zasadność proceduralnych zarzutów kasacyjnych oraz naruszenia materialnoprawnych podstaw skargi kasacyjnej. Sąd Apelacyjny trafnie ustalił bowiem, że ubezpieczony prowadził działalność agencyjną z zakresu stałego pośredniczenia za wynagrodzeniem przy zawieraniu umów ubezpieczenia na życie w ramach zarejestrowanej pozarolniczej działalności, która była tytułem podlegania przezeń obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako osoby prowadzącej taką działalność na podstawie przepisów o działalności gospodarczej (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych). Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na to, że zawarta przez ubezpieczonego umowa agencyjna zawierała jego oświadczenia, iż: 1) jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (§ 1 pkt 2a), oraz 2) jako agent prowadzi działalność na własny rachunek, pokrywając ze swojego wynagrodzenia wszystkie wydatki związane z prowadzeniem umówionej działalności, w tym „sam opłaca składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz wszelkie podatki” (§ 11 pkt 7 tej umowy). Okoliczności te jednoznacznie dyskwalifikowały stanowisko skarżącego, jakoby z tytułu tego rodzaju zawartej umowy agencyjnej, która potwierdzała jego status przedsiębiorcy prowadzącego działalność na podstawie przepisów o działalności gospodarczej i podleganie z tego tytułu „na własny rachunek” ubezpieczeniom społecznym (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeniach społecznych), miałby on nie podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, w tym jako osoba określona w jej art. 6 ust. 1 pkt 4 (osoba wykonująca pracę na podstawie umowy agencyjnej), z powodu równoczesnego legitymowania się statusem studenta do ukończenia 26 lat (art. 6 ust. 4 tej ustawy). Tymczasem ubezpieczony już dlatego, że był agentem ubezpieczeniowym o statusie przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów Prawa działalności gospodarczej, podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej, niezależnie od tego, że zakres tej działalności został uzupełniony (poszerzony) wskutek zgłoszenia przez samego ubezpieczonego w dniu 26 listopada 2004 r. zmiany wpisu przez rozszerzenie (dopisanie) w ewidencji dotychczas prowadzonej działalności handlowej - „działalności pomocniczej związanej z pośrednictwem finansowym, działalnością pomocniczej związanej z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi”. Oznaczało to w ustalonych okolicznościach sprawy, że ubezpieczony jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność nie korzystał z innego tytułu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, w szczególności z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy agencyjnej (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej), bo pracę tę świadczył w ramach rozszerzonego zakresu działalności pozarolniczej na podstawie przepisów o działalności gospodarczej (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 tej ustawy), która nie zwalnia studentów do ukończenia 26 lat życia z obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym osób prowadzących pozarolniczą działalność. Powyższe prowadziło do wyrażenia stanowiska, że wykonywanie działalności z zakresu pośrednictwa ubezpieczeniowego na podstawie umowy agencyjnej objętej wpisem do ewidencji działal-

ności gospodarczej nie zwalnia studenta do ukończenia 26 lat życia (prowadzącego taką pozarolniczą działalność) z obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, bo takie zwolnienie na podstawie art. 6 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczy wyłącznie studentów wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej, którzy nie legitymują się statusem przedsiębiorcy z rozumieniu art. 2 ust. 2 Prawa działalności gospodarczej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy wyrokował jak w sentencji w zgodzie z art. 398¹⁴ k.p.c.

=====